

Innhold

Forord	5
Kapittel 1	
Om denne boken	13
1.1 Om boken	13
1.2 Om sentrale begreper og andre fremstillingsvalg	13
1.3 Videre fremstilling	15
Kapittel 2	
Oversikt over EØS-avtalen	18
2.1 Hva er EØS-avtalen?	18
2.2 EØS-avtalens oppbygning	25
2.2.1 Innledning	25
2.2.2 Hoveddelen	26
2.2.3 Vedleggene	29
2.2.4 Protokollene	36
2.2.5 Sluttakten	43
2.3 Topilarsystemet	43
Kapittel 3	
Innlemmelse av rettsakter i EØS-avtalen	48
3.1 Om kapitlet	48
3.2 EØS-relevans og akseptabilitet: Hvilke rettsakter skal innlemmes i EØS-avtalen?	49
3.2.1 Innledning	49
3.2.2 EØS-avtalens forutsetning om kontinuerlig videreutvikling av avtalen	53
3.2.3 Utgangspunktene for EØS-relevansvurderingen	55
3.2.4 Norske myndigheters tilnærming til vurderingen av EØS-relevans	58
3.2.5 Andre tilnærminger til vurderingen av EØS-relevans ...	69

3.2.6	Proessen og tidspunktet for vurdering av EØS-relevans	71
3.2.7	Enkelte krevende spørsmål for vurderingen av EØS-relevans	73
3.2.7.1	Innledning	73
3.2.7.2	Prosessuelle bestemmelser	74
3.2.7.3	Kriminaliseringsforpliktelser	76
3.2.7.4	Rettsakter som regulerer aktivitet utenfor EØS-avtalens geografiske virkeområde	78
3.2.8	Akseptabilitet – noen vanskelige saker	83
3.2.9	Særlig om innlemmelse av ikke-bindende instrumenter ..	85
3.2.10	Særlig om innlemmelse av rettsakter i protokoll 31	87
3.3	Innlemmelsesprosedyren	91
3.3.1	Prosedyren for endring av EØS-avtalens vedlegg og protokoller	91
3.3.2	Behandlingen av nye rettsakter på norsk side	94
3.3.3	Utformingen av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse	98
3.3.4	Nærmere om endringsrettsakter	100
3.3.5	Opphevelse av EØS-rettsakter	104
3.3.6	Oversettelse og kunngjøring av EØS-komitébeslutninger	106
3.4	EØS-tilpasninger	107
3.4.1	Generelt	107
3.4.2	Tilpasning av nivå 2-rettsakter	113
3.4.3	Protokoll 1 – gjennomgående tilpasninger	114
3.4.4	Noen tilpasninger som forekommer ofte	119
3.4.5	Erklæringer fra avtalepartene	123
3.5	Konstitusjonelle forbehold (artikkel 103-forbehold)	125
3.5.1	Generelt om konstitusjonelle forbehold	125
3.5.2	Reglene om midlertidig anvendelse («seksmånedersfristen»)	127
3.5.3	Om innhenting av Stortingets samtykke	128
3.6	Myndighetsoverføring	132
3.6.1	Innledning	132
3.6.2	Når overfører en rettsakt myndighet?	133
3.6.3	Grunnlovens grenser	139
3.6.4	Konsekvenser ved myndighetsoverføring i strid med Grunnloven	147
3.7	Reservasjonsrett («vetoett») og suspensjon	149

3.8	Ikrafttredelsestidspunktet for EØS-komiteens beslutninger	156
3.9	Om språk, oversettelse og kunngjøring av EØS-rettsakten	159
3.9.1	Innledning	159
3.9.2	Hvilke språkversjoner er autentiske?	159
3.9.3	Om arbeidet med oversettelse og kunngjøring av norsk autentisk versjon	161
3.9.4	Konsekvenser av at en rettsakt ikke finnes i autentisk norsk versjon	164

Kapittel 4

	Hvordan tolke rettsakter innlemmet i EØS-avtalen	166
4.1	Om kapitlet	166
4.2	Tolkningen av selve rettsakten	167
4.2.1	Ordlyd, kontekst og formål	167
4.2.1.1	Innledning	167
4.2.1.2	Ordlydstolkning	168
4.2.1.3	Kontekstuell tolkning	172
4.2.1.4	Formålstolkning – og særlig om effektivitetsprinsippet	181
4.2.2	Rettspraksis fra EU-domstolen	184
4.2.3	Rettspraksis fra EFTA-domstolen	186
4.2.4	Særlig om forarbeidene og tilblivelseshistorikken	187
4.2.5	Generaladvokatuttalelser, gjennomføringshåndbøker og veiledninger mv.	190
4.3	Tolkningen må ta hensyn til EØS-konteksten	192
4.3.1	Innledning	192
4.3.2	Rammer og føringer som ligger i EØS-avtalens hoveddel og protokoller	193
4.3.3	EØS-tilpasninger og erklæringer	193
4.3.4	Homogenitetsprinsippet	195

Kapittel 5

	Gjennomføring av EØS-rettsakter i norsk rett	203
5.1	Om kapitlet	203
5.2	Bakteppet: folkerett og nasjonal rett som to adskilte rettssystemer	206
5.2.1	Dualisme og monisme	206
5.2.2	Ulike metoder for gjennomføring	208
5.2.3	EU-rettenes krav til gjennomslag og gjennomføring i EUs medlemsstater	212

5.2.4	EØS-retten som del av EU-retten	222
5.2.5	EØS-rettens krav til gjennomføring og gjennomslag	224
5.3	Forordninger	231
5.3.1	Innledning	231
5.3.2	Forordninger i EU og EØS	232
5.3.3	Kravet om gjennomføring «som sådan»	234
5.3.4	Må alle forordninger gjennomføres?	237
5.3.5	Har forordninger egentlig umiddelbar anvendelse etter EØS-avtalen?	238
5.3.6	Nærmere om lov- og forskriftsbestemmelser som inkorporerer forordninger	241
5.3.7	EØS-rettsakter som endrer forordninger	242
5.3.8	Supplering av forordninger med nasjonale bestemmelser	248
5.3.9	Gjengivelse av forordninger	256
5.3.10	Plikten til å rydde i eksisterende nasjonalt regelverk	259
5.3.11	NAV-saken – hva handlet den om, og hva gikk feil?	262
5.4	Direktiver	267
5.4.1	Innledning	267
5.4.2	Hva er et direktiv?	268
5.4.3	Hvilke direktivbestemmelser må gjennomføres?	270
5.4.4	Utgangspunktet: Myndighetene bestemmer «formen og midlene for gjennomføringen»	272
5.4.5	Gjennomføringen må skje ved bindende rettsnormer	277
5.4.6	Gjennomføringen må også være utvetydig, presis og klar samt tilstrekkelig offentliggjort	287
5.4.7	Særlig om gjennomføring av lokale myndigheter eller av private parter	291
5.4.8	Særlig om total- og minimumsharmonisering	293
5.4.9	Plikt til å rydde i eksisterende nasjonalt regelverk	298
5.4.10	Plikt til å gi supplerende sanksjonsregler	300
5.4.11	En praktisk veileder til direktivgjennomføring	303
5.4.11.1	Innledning	303
5.4.11.2	Direktivets fortale	303
5.4.11.3	Formålsbestemmelser	303
5.4.11.4	Definisjonsbestemmelser	305
5.4.11.5	Bestemmelser som utelukkende gjelder forholdet mellom statene eller mellom statene og EU/EØS-organer	308

5.4.11.6	Bestemmelser om opprettelse av ulike organer og deres kompetanse	312
5.4.11.7	Bestemmelser om nasjonale myndigheters saksbehandling	312
5.4.11.8	Bestemmelser som gir statene mulighet til å gjøre unntak fra direktivet	314
5.4.11.9	Bestemmelser som gir evalueringsforpliktelser	315
5.4.11.10	Bestemmelser som reiser særskilte tolkningsspørsmål	316
5.4.11.11	Bestemmelser som gir statene skjønnsfrihet	319
5.4.11.12	Bestemmelser som pålegger statene å nå bestemte faktiske mål eller resultater	322
5.4.11.13	Gjennomføring av veiledende eller illustrerende direktivtekst	324
5.4.11.14	Gjennomføring av vedlegg til direktiver	326
5.5	Beslutninger og ikke-bindende instrumenter	326
5.5.1	Innledning	326
5.5.2	Gjennomføring av beslutninger	327
5.5.3	Ikke-bindende instrumenter	330
5.6	Rettsakter i protokoller	331
5.6.1	Innledning	331
5.6.2	Generelle krav til gjennomføring av innholdet i protokollene	331
5.6.3	Gjelder EØS-avtalen artikkel 7 for rettsakter inntatt i protokoller?	333
5.7	Hva er gjennomføringsfristen?	337
5.8	«Unnskyldningsgrunner» for manglende gjennomføring	338
5.9	Førtidig gjennomføring	343
5.9.1	Innledning	343
5.9.2	Forholdet til gjeldende EØS-forpliktelser	344
5.9.3	Førtidig gjennomføring av direktiver	347
5.9.4	Førtidig gjennomføring av forordninger	350
5.10	Synliggjøring av EØS-retten i regelverket	353
5.10.1	Innledning	353
5.10.2	Synliggjøring av EØS-retten i gjennomføringsregelverket	354
5.10.3	Synliggjøring av EØS-rettslige berøringspunkter i nasjonalt initiert regelverk	357
5.11	Tilgjengeliggjøring av EØS-rettsakter	362

Kapittel 6

EØS-rettsaktene gjennomslag i norsk rett ved manglende, feilaktig eller utilstrekkelig gjennomføring	365
6.1 Om kapitlet	365
6.2 Prinsipper for tolkning av nasjonal lovgivning i samsvar med EØS-retten	366
6.2.1 Innledning	366
6.2.2 Prinsippet om EØS-konform tolkning	367
6.2.3 Presumsjonsprinsippet	375
6.3 Prinsippet om forrang for gjennomført EØS-rett	385
6.3.1 Innledning	385
6.3.2 Forrangsprinsippet i EU og EØS-avtalen protokoll 35 ..	385
6.3.3 EØS-loven § 2	388
Om forfatterne	394
Forkortelser	395
Litteraturliste	396
Domsregister	405
Stikkordregister	414